

Oktober 2017

SNS ANALYS

nr44

Flyktinginvandring och nyhetsinhämtning

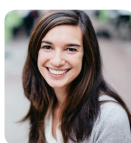
DET FINNS beteendeeconomisk forskning som visar att människor i vissa fall undviker information som skulle få dem att fatta beslut som de anser är moraliskt riktiga men som samtidigt innebär en kostnad. Studien som presenteras här undersöker nyhetskonsumtionen i Sverige i samband med den stora flyktingtillströmningen 2015. En generös flyktingpolitik kan innebära direkta kostnader för människor genom att de exempelvis ger gåvor eller engagerar sig volontärarbete men också indirekt om skatterna höjs för att täcka ökade samhällsutgifter.

I studien analyseras om invånare i kommuner där antalet asylsökande per capita ökade mycket ändrade sina medievanor och i mindre utsträckning intresserade sig för nyheter om flyktingar. Det kan i så fall tyda på att människor undviker information som kan bidra till att de blir mer positiva till en generös flyktingpolitik. Sambandet mellan antalet asylsökande och informationsinhämtning undersöks genom att studera klick på artiklar om flyktingar på DN.se.

FÄRRE LÄSTE NYHETER OM FLYKTINGAR. I kommuner där antalet asylsökande per invånare mellan februari 2015 och februari 2016 ökade mest minskade antalet klick på nyhetsartiklar om flyktingar på DN.se i högre utsträckning jämfört med andra nyhetsartiklar.

KLICK PÅ ARTIKLAR SOM VÄCKER MEDKÄNSLA MINSKADE MEST. Klick på artiklar om flyktingar som förmedlar flyktingarnas perspektiv och som kan skapa medkänsla minskade mest i de kommuner där antalet asylsökande per invånare ökade mest.

MÄNNISKOR VÄLJER ATT UNDVIKA RELEVANT INFORMATION. Resultaten tyder på att människor väljer att förbli okunniga om flyktingarnas situation för att undvika att ta ställning i moraliska frågor.

FÖRFATTARE

Eleonora Freddi, forskare i nationalekonomi, Tilburg University.
E-post: eleonora.freddi@gmail.com

SNS ANALYS En stor del av den forskning som bedrivs är vid sin publicering anpassad för vetenskapliga tidskrifter. Artiklarna är ofta teoretiska och inomvetenskapligt specialiserade. Det finns emellertid mycket forskning, framför allt empirisk och policyrelevant sådan, som är intressant för en bredare krets. Målet med SNS Analys är att göra denna forskning tillgänglig för beslutsfattare i politik, näringsliv och offentlig förvaltning och bidra till att forskningen når ut i medierna. Finansiellt bidrag har erhållits från Jan Wallanders och Tom Hedelius Stiftelse. Författarna svarar helt och hållet för analys, slutsatser och förslag.

Lång svensk historia av generös flyktingpolitik.

Sverige har en lång historia av generös flyktingpolitik. Opinionen har också länge varit positivt inställd till ett stort flyktingmottagande.¹ Den kraftiga tillströmningen av flyktingar under 2015 när en miljon människor flydde till Europa för att söka asyl hade stor påverkan på Europa, och i synnerhet på Sverige.

Sverige var ett av de EU-länder med högst antal asylsökande per invånare (se figur 1). Mer än 160 000 ansökningar mottogs i Sverige, vilket motsvarade 1,6 procent av den svenska befolkningen. Även om flyktingmottagandet i Sverige alltid varit stort ökade det dramatiskt under andra halvan av 2015. Antalet asylsökande i Sverige mer än dubblerades från 2014 till 2015 (se figur 2).

Hur reagerade svenskarna på den stora ökningen av asylsökande? En generös flyktingpolitik kan innebära direkta kostnader för individen, i form av exempelvis gåvor och volontärarbete. Den kan också innebära större offentliga utgifter, vilket i sin tur kan leda till högre skatter. Människor kan därför ställas inför ett moraliskt dilemma när de hjälper flyktingar till priset av ökade privata och/eller offentliga utgifter.

Hur mycket bryr vi oss om andra?

Den nationalekonomiska litteraturen har noggrant undersökt om individer är egoistiska eller altruistiska.² Standardantagandet i många ekonomiska modeller är att rationella individer drivs av egenintresse, men resultat från teoretiska och experimentella studier visar att människor faktiskt bryr sig om andra.³ Det råder dock en viss osäkerhet inom forskningen om i vilken utsträckning människor är altruistiska.⁴

Informationsinsamling är en viktig del i beslutsfattandet, särskilt när beslut ska fattas på rationell grund. Det finns dock studier som visar att människor undviker information även om den är gratis, lättillgänglig och relevant för

dem.⁵ Till exempel har nya experimentella studier visat att en del personer medvetet väljer att ignorera tillgänglig information för att kunna göra mer själviska val.⁶

Altruistiskt beteende har också studerats i flera experiment där man observerat mindre generösa handlingar när individen har haft möjlighet att fly undan moraliska åtaganden.⁷ Exempelvis kan människor välja att avstå från att höra detaljer om djurhållning för att kunna njuta av att äta kött utan att känna obehag. Eller så kan de undvika att bli varse ifall deras kläder har tillverkats av barnarbete.

Förändrade medievanor under flyktingkrisen

I den här studien undersöker jag om människors insamling av information om flyktingar och deras situation påverkades av den stora tillströmningen av asylsökande till Sverige under 2015. Det är sannolikt att den oförutsedda ökningen av flyktingar satte hög press på det moraliska beslutet att välkomna flyktingarna.

Min utgångspunkt är att när antalet flyktingar ökar i grannskapet, torde den här moraliska frågan bli alltmer påtaglig, vilket påverkar individens egenintresse direkt. Frågan är hurvida människor som upplever ett större antal asylsökande undviker information som kan bidra till stöd för en generös flyktingpolitik. Om det är så kan det i förlängningen påverka inriktningen på politiken. Minskad information om flyktingar kan tänkas förstärka fördomar som påverkar attityder och opinion gentemot invandrare, vilket i sin tur skulle kunna leda till ett ökat stöd för en mer restriktiv flyktingpolitik.

I studien kombinerar jag uppgifter om antalet klick på artiklar relaterade till flyktingkrisen från nätupplagan av Dagens Nyheter med uppgifter om asylsökande i Sverige mellan februari 2015 och februari 2016. Eftersom asylsökande placerades där det fanns tillgängliga bostäder

1 Göteborgs universitet, SOM-institutet (2016).

2 Till exempel Becker (1976); Andreoni (1990); Fehr och Gächter (2000).

3 Till exempel Fehr och Schmidt (1999); Bolton och Ockenfels (2000).

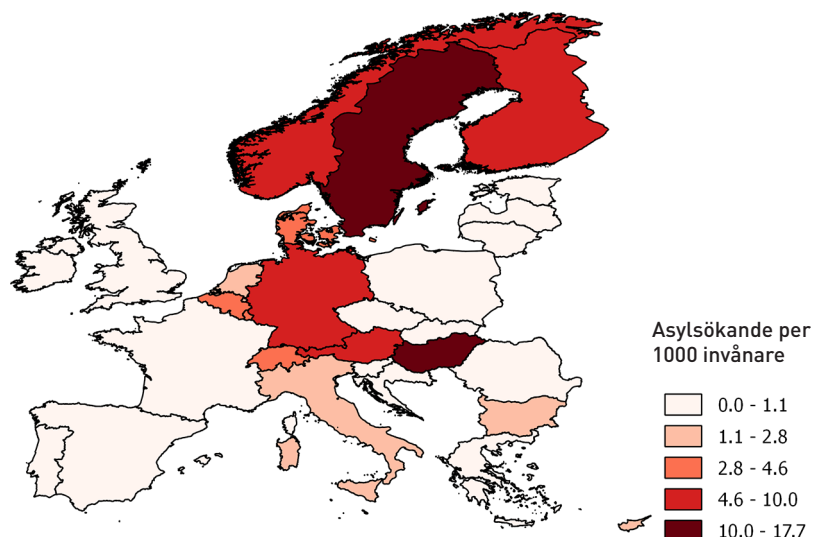
4 Till exempel Dana m.fl. (2007); DellaVigna m.fl. (2012).

5 Golman m.fl. (2017); Hertwig och Engel (2016).

6 Dana m.fl. (2007); Spiekermann och Weiss (2016); Feiler (2014); van der Weele (2014); Grossman (2014); Thunström m.fl. (2014); Grossman och van der Weele (2017).

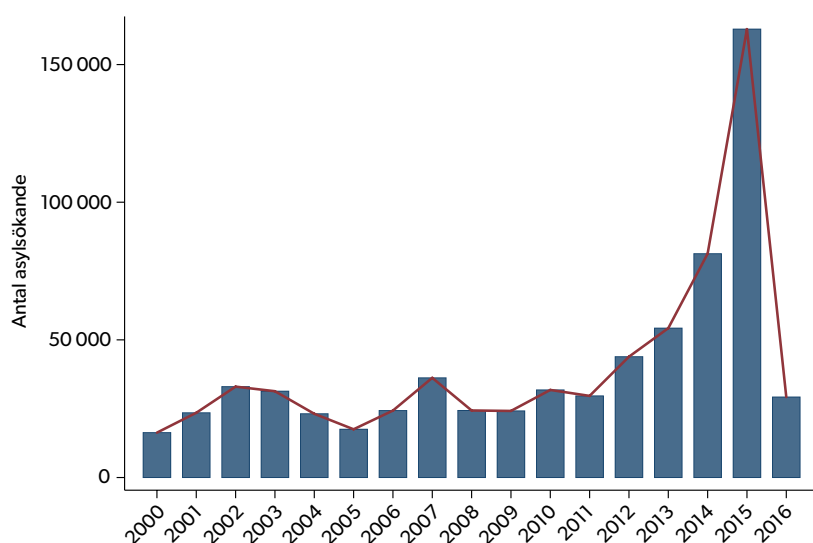
7 DellaVigna m.fl. (2012); Trachtman m.fl. (2015); Exley och Petrie (2016); Andreoni m.fl. (2017).

Figur 1. Antal asylsökande per 1 000 invånare under 2015.

Not. Totalt antal asylsökande per 1 000 invånare som anlände till EU-länderna samt Schweiz och Norge under 2015. 16 asylsökande per 1 000 invånare anlände till Sverige. Källa: Eurostat, egna beräkningar.

Figur 2. Antal asylsökande i Sverige, 2000–2016.

*Mer än 160 000
asylansökningar
togs emot 2015.*

Not. Totalt antal asylsökande som anlände till Sverige 2000–2016. Fler än 160 000 personer ansökte om asyl under 2015 jämfört med 80 000 personer under 2014. Källa: Migrationsverket.

kan jag undersöka om en högre andel asylsökande i en kommun ledde till att människors läsande av artiklar om flyktingar minskade.

Flyktingkrisen

År 2015 sökte över en miljon människor asyl inom Europeiska unionen. En laddad debatt följde i hela Europa om hur man skulle hante-

ra situationen inte bara i termer av ekonomisk politik utan också utifrån etiska frågeställningar. Uttalanden från den tyska förbundskanslern Angela Merkel fick stor inverkan på det moraliska engagemanget hos många européer för att välkomna flyktingar.

”Wir schaffen das” (Vi kommer att klara det).
(Federal presskonferens, 31 augusti 2015)

Den svenska asylprocessen

I Sverige kan den asylprocess som ger en person uppehållstillstånd delas upp i tre faser:

1. Vid ankomsten till Sverige blir en person som uppger att han eller hon vill söka asyl inhyst i ett av fem välkomstcenter som ligger i Stockholm, Malmö, Göteborg, Gävle och Flen. Där registreras personens ansökan om asyl och personen får statusen asylsökande.
2. Migrationsverket är ansvarigt för att tillhandahålla boende för alla asylsökande under tiden deras ansökan handläggs. Efter 1–7 dagar på välkomstcentret får den asylsökande plats på ett av de boenden som organiseras av Migrationsverket runt om i landet. Före krisen 2015 fick asylsökande ofta bo på Migrationsverkets anläggningar i upp till tre månader, men på grund av det stora inflödet av asylsökande förlängdes handläggningstiden och därmed tiden på anläggningarna upp till mellan sex och åtta månader. Den asylsökande har också möjlighet att ordna sitt eget boende under handläggningstiden.
3. När ansökan har behandlats och ett beslut har fattats kan de som fått sin asylansökan beviljad välja att flytta till vilken kommun de vill under förutsättning att kommunen har resurser att ta emot dem. En person som fått uppehållstillstånd går under benämningen nyanländ. Kommuner som tar emot nyanlända har ansvar för att tillhandahålla boende och annan samhällsservice. De personer som fått avslag på sin asylansökan ska lämna landet. De har dock möjlighet att överklaga beslutet.

”Europa måste visa att det är en kontinent av värden, en kontinent av solidaritet.”
(Reuters, 25 oktober 2015, egen översättning)

Det stora antalet asylsökande var dessutom ytterst oväntat. Strömmen av asylsökande till Sverige var under hösten 2015 oförutsedd inte bara av allmänheten utan också, och mer avgörande, av Migrationsverket. Myndigheten som har som uppgift att fatta beslut om asylansökningar var inte förberedd på att ta emot så många människor. Migrationsverkets prognoser av inflödet av flyktingar i februari, april och juli 2015 var 50 procent lägre än det faktiska antalet asylsökande som hade kommit till Sverige vid slutet av 2015. I februari 2015 förväntades att 90 000 människor skulle ha anlänt till Sverige vid årets slut. Först i oktober 2015 var prognosen 160 000, vilket var det faktiska antalet asylsökande som anlände till Sverige under hela 2015.⁸

Svårt att hitta bostäder till asylsökande

Under 2015 placerade Migrationsverket asylsökande runt om i landet utan att kommuner-

na där de placerades kunde påverka processen. Fram till januari 2017 hade kommunerna ingen kontroll av fördelningen av asylsökande.⁹ Migrationsverket hade under de sista månaderna av 2015 ingen matchningsprincip eller regel som tog hänsyn till kommunernas olika förutsättningar när fördelningen av asylsökande gjordes. Det enda som spelade roll var tillgången till bostäder för de asylsökande.

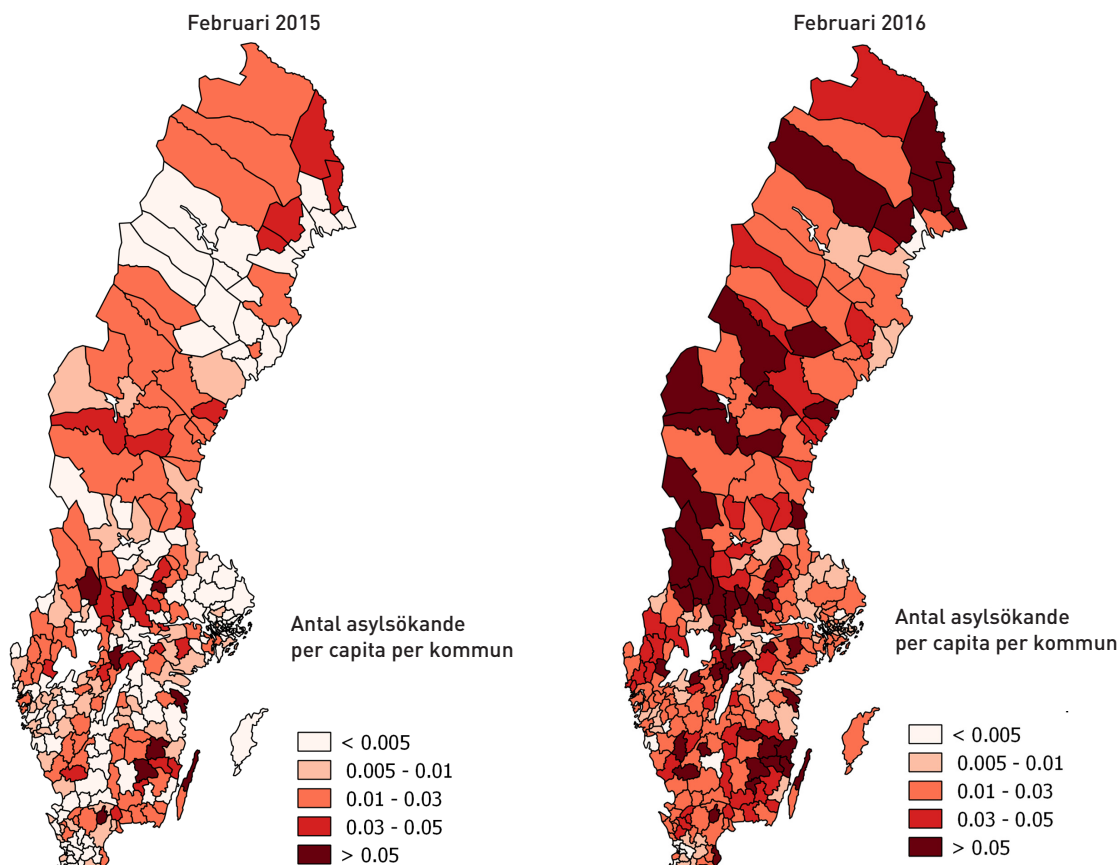
En av de stora svårigheterna för Migrationsverket under krisen 2015 var alltså att kunna erbjuda boenden till alla asylsökande. Migrationsverket äger inga fastigheter utan skriver hyreskontrakt med olika aktörer genom offentlig upphandling. Det rör sig ofta om hotell, vandrarhem, student- och äldreboenden. Under 2015 ökade antalet upphandlingar med privata aktörer för att kunna möta det stora behovet av boenden. I vissa kommuner fanns många boenden tillgängliga och i andra få. Detta fick till följd att antalet mottagna asylsökande skilde sig avsevärt åt mellan kommunerna hösten 2015. Till slut meddelade Migrationsverket i november 2015 att myndig-

Tillgången på bostäder var avgörande för placeringen.

⁸ Migrationsverket (2015).

⁹ I januari 2017 trädde en ny lag i kraft gällande fördelningen av asylsökande mellan kommuner och reglerna för att få asyl ändrades.

Figur 3. Antal asylsökande per capita per kommun.

Antalet asylsökande ökade i nästan hela landet.

Not. Totalt antal asylsökande per capita per kommun. Mörkare områden motsvarar områden med fler asylsökande relativt antalet invånare i en kommun. Medelvärde för landet är 0,013 i februari 2015 och 0,030 i februari 2016.

heten inte hade några fler bostäder för att kunna inhysa ytterligare asylsökande och vädjade därför om ett politiskt agerande för att minska tillströmningen av flyktingar.

När en person fått sin asylansökan beviljad får han eller hon statusen "nyanländ". Då skiftar det offentliga ansvaret från staten (Migrationsverket) till kommunerna. Kommunerna hade möjlighet att bestämma hur stort antal nyanlända de ville ta emot, vilket reglerades i särskilda kontrakt mellan staten och kommunen.

Data om asylsökande som används i studien

I min studie använder jag mig av det faktum att flyktingarna placerades i olika kommuner av Migrationsverket under sin tid som asylsökande. Valet att studera just denna grupp är avgörande för validiteten av mina empiriska slutsatser. Det garanterar att antalet flyktingar i

en kommun inte påverkats av de lokala myndigheterna. För att vara tydlig kallar jag genomgående denna grupp för asylsökande.

Eftersom kommunerna i viss utsträckning kan påverka antalet nyanlända (alltså personer som beviljats asyl) som bosätter sig i kommunen, kan jag inte använda data på den gruppen i analysen. Egenskaper som är specifika för kommunerna kan ha påverkat fördelningen av nyanlända över Sverige, vilket kan leda till missvisande resultat.

Jag har sammanställt antalet asylsökande registrerade hos Migrationsverket för alla 290 svenska kommuner för varje månad från februari 2015 till och med februari 2016. Figur 3 visar antalet asylsökande per capita i varje svensk kommun i februari 2015 och februari 2016. Mörkare färg indikerar en större andel asylsökande i förhållande till befolkningen. Som figuren visar var fördelningen under början av 2015

koncentrerad till vissa områden. Efter att krisen börjat i augusti 2015 ökade dock antalet asylsökande dramatiskt i så gott som alla kommuner.

Det nationella genomsnittet av antalet asylsökande per capita var 0,013 i februari 2015 och 0,030 i februari 2016. Den kraftiga ökningen av antalet asylsökande från augusti 2015 till december 2015 visas i figur 4. På grund av varierande tillgång till asylboenden tog inte alla kommuner emot samma antal asylsökande. Som visas i figur 5 finns det variationer i den procentuella ökningen av antalet asylsökande från februari 2015 till februari 2016. Antalet asylsökande var i genomsnitt 4,3 gånger större i februari 2016 jämfört med i februari 2015.

Mediedata som används i studien

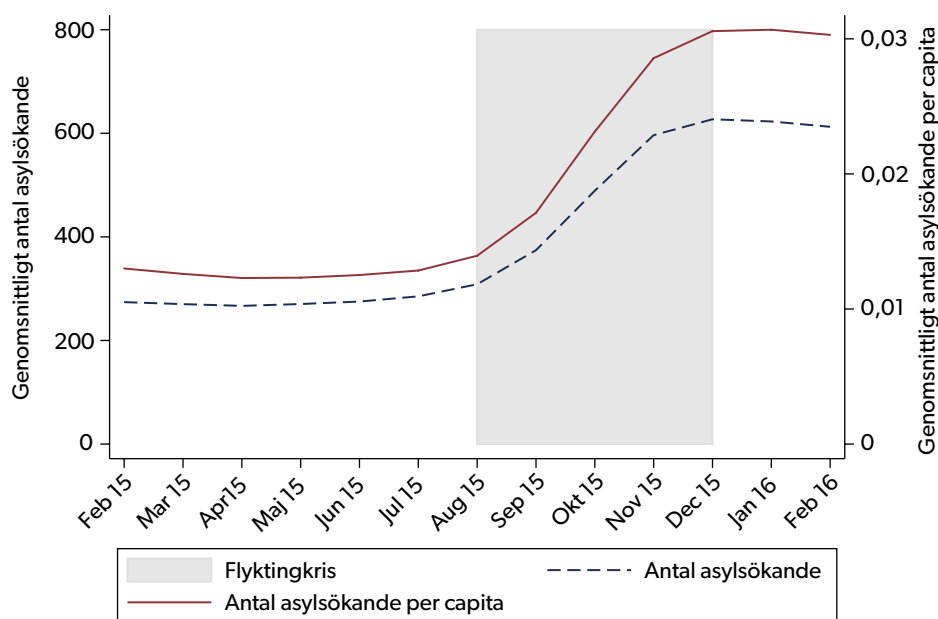
Jag använder data på antalet visningar (klick) av artiklar om flyktingar från Dagens Nyheters nätupplaga (DN.se) under perioden februari 2015 till och med februari 2016. För varje artikel har jag uppgifter om det totala antalet sidvisningar (klick) och i vilken kommun läsaren

befann sig när han eller hon klickade på artikeln. Det gör att jag kan mäta antalet klick på samma artikel för varje kommun.

Jag har också uppgifter om den totala trafiken på nätupplagan för varje månad och kommun. Den informationen använder jag för att kontrollera för variationen i användningen av nätupplagan geografiskt över Sverige samt över kalenderåret.

När jag gjorde studien valde jag först ut alla artiklar som i rubriken och/eller löptexten innehöll ett av följande nyckelord: "flyktingar", "asylsökande" och "invandrare". Det var totalt 2 743 artiklar. Därefter slog jag ihop data för artiklar som var publicerade under samma rubrik men med olika datum eller undersektioner. Jag tog även bort artiklar som helt saknade klick. Det minskade antalet artiklar till 2 636. Av dessa artiklar valde jag ut dem som var publicerade under kategorierna "Nyheter", "Ekonomi" och "Sthlm" för att undvika ledare och debattsidor. Urvalet för huvudanalysen bestod efter denna procedur av 1 731 artiklar. I genomsnitt visades en flyktingartikel 52 gånger per månad och kommun.

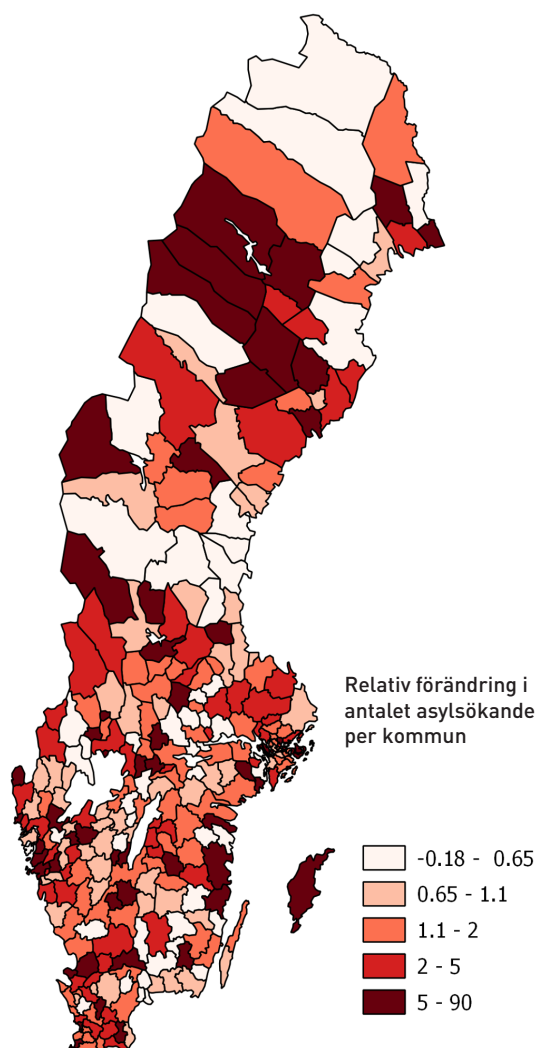
Figur 4. Genomsnittligt antal asylsökande per månad.

Antalet asylsökande ökade kraftigt under hösten 2015.

Not. Skarp ökning av antalet asylsökande som anlände till Sverige från september 2015. Heldragen linje visar genomsnittligt antal asylsökande. Streckad linje visar totalt antal asylsökande per capita. Skuggat område markerar den period då antalet asylsökande som anlände till Sverige oväntat ökade.

Figur 5. Relativ förändring i antal asylsökande per kommun.

Not. Relativ förändring i antalet asylsökande mellan februari 2015 och februari 2016 per kommun. Mörkare områden motsvarar en större förändring i antalet asylsökande jämfört med februari 2015. Det genomsnittliga antalet asylsökande är 4,3 gånger större i februari 2016 jämfört med februari 2015.

Data på antalet klick var inte tillgängliga för 36 av kommunerna. Av dessa hade 34 inte någon trafik på webbplatsen under perioden för analysen. Utifrån ett forskningsperspektiv är det problematiskt om de här kommunerna där DN.se inte lästes hade en större inströmning av asylsökande jämfört med andra delar av Sverige. De 254 kommuner som jag har klickdata på tog dock emot 94 procent av alla asylsökande som anlänt till Sverige både före och efter krisen. Det talar för att urvalet av kommuner som används i analysen är representativt för den svenska situationen under perioden som

ingår i min analys.

Nästa steg i min analys var att göra en bedömning av om DN:s nätläsare är representativa för den svenska befolkningen. Jag undersökte därför till att börja med uppgifterna om den totala trafiken per invånare över Sverige och fann att konsumtionen av DN.se är spridd över hela landet. DN.se har dessutom ett större genomslag än den tryckta tidningen på nationell nivå.

De typiska nätläsarna är något yngre än genomsnittet i befolkningen och något fler män än kvinnor läser på nätet. De är också mer välutbildade och har högre inkomst. Givet nätläsarens genomsnittliga ålder är dock utbildnings- och inkomstnivåer jämförbara med de nationella genomsnitten. Därför drar jag slutsatsen att DN:s nätläsare kan anses vara representativa för den svenska befolkningen.

Färre läser artiklar om flyktingar

För att skatta effekten av asylsökandes närvaro på antalet klick jämför jag först alla 1 731 artiklar som är relaterade till flyktingar mellan kommuner och över tid. Resultaten visar att i kommuner med ett större antal asylsökande per capita läser människor färre artiklar relaterade till flyktingar jämfört med alla övriga nyheter. En ökning med en standardavvikelse i antalet asylsökande per capita minskade andelen klick på artiklar om flyktingar med 50 procent mellan februari 2015 och februari 2016.

Huvudsakligen analyserar jag om effekten av inflödet av asylsökande på läsbeteendet skilljer sig mellan olika typer av artiklar. Valet att klicka på en artikel (och följaktligen läsa den) är baserat på den information som förmedlas i rubriken. Därför är det tillräckligt att analysera ord och budskap förmedlade genom rubriken.

Färre klick på artiklar som förmedlar medkänsla

Genom textanalys klassificerar jag de 1 731 artiklarna i två breda kategorier baserat på rubrik. En grupp består av artiklar som delar flyktingarnas perspektiv i termer av deras levnadsförhållanden, deras flykt genom Europa

Färre klick på artiklar relaterade till flyktingar.

och andra detaljer som kan väcka medkänsla hos läsaren. Ett exempel på en sådan rubrik är ”Desperat väntan vid perrongen”. Den andra gruppen innehåller artiklar med en mer neutral rubrik, som ”Flyktingar flydde på väg mot Sverige”. Det är viktigt att poängtera att de här artiklarna fortfarande handlar om flyktingkrisen, men de förmedlar annan information eller andra fakta.

När jag analyserar klickbeteendet mellan kommuner och över tid för de två kategorierna av artiklar ser jag att minskningen i inhämtning av information är 36 procent större för artiklar som förmedlar flyktingarnas perspektiv jämfört med de mer neutrala artiklarna. I de kommuner som tog emot ett större antal asylsökande per capita läser människor färre artiklar som kan skapa medkänsla för flyktingarna.

För att försäkra mig om att resultaten är specifika för just den här klassificeringen kontrollerade jag om jag får motsvarande resultat med två andra klassificeringar av artiklarna. Först minskade jag urvalet till de artiklar som var publicerade i kategorierna ”Sverige” och ”Världen” och klassificerade dem i någon av dessa kategorier. Den bakomliggande idén är att människor kan bli mer påverkade av artiklar relaterade till flyktingsituationen i deras hemland jämfört med andra platser. Om detta var fallet skulle den negativa effekten av fler asylsökande vara större för artiklar relaterade till Sverige jämfört med andra artiklar. Jag hittade dock ingen negativ effekt av närvaro av asylsökande på antalet klick på svenska artiklar.

Det andra testet identifierar huruvida minskningen av antalet klick kan bero på att människor generellt undviker alla typer av artiklar som handlar om flyktingar. Om det finns ett överflöd av nyheter med samma ämne kan människor börja läsa färre artiklar om det ämnet. Därför delade jag upp artiklarna mellan de som har orden ”flykting” eller ”asylsökande” i rubriken och alla övriga artiklar relaterade till flyktingkrisen.

Jag fann en minskning i antalet klick för artiklar med dessa specifika ord, men den negativa effekten är inte större för dessa nyhetsartiklar än för de andra. Det här ger ytterligare belägg för att den negativa effekten av asyl-

sökande på klickbeteende beror på den särskilda klassificeringen av artiklar mellan dem som tar upp flyktingarnas perspektiv och andra artiklar om flyktingar.

Färre klick på artiklar med lokal anknytning i kommuner med fler asylsökande

Lokala nyheter skulle kunna ha en ytterligare effekt på klickbeteendet i de berörda kommunerna. För att undersöka detta begränsade jag urvalet till de 45 kommuner som fanns omnämnda i artiklarnas rubrik och fokuserade enbart på de månader som dessa artiklar blivit publicerade. Med detta begränsade urval fann jag en minskning i antalet klick på lokala nyheter i kommuner med ett större antal asylsökande per capita. Detta resultat indikerar att närvaron av asylsökande i en kommun har en tydligt negativ effekt på antalet klickningar av lokala nyheter.

Antalet klick kan också bero på landet som nämns i en artikel. Idén är att nyheter om grannländerna (Norge, Danmark och Finland) borde påverka läsbeteendet i mindre utsträckning eftersom läsarna inte är direkt påverkade. Om detta stämmer borde undvikandet av information vara större för artiklar som handlar om Sverige än artiklar som handlar om grannländerna. Jag klassificerade därför nyhetsartiklarna beroende på vilket land som nämndes och fann att effekten av det relativa antalet flyktingar på antalet nyhetsklick är negativ för svenska nyheter medan jag inte såg någon effekt på artiklar som rörde Norge, Danmark och Finland.

Flyktingboendets typ spelar roll för klickbeteendet

I huvudanalysen använde jag det totala antalet asylsökande boende i en kommun. Alla asylsökande bor dock inte i Migrationsverkets bostäder när de väntar på uppehållstillstånd. Asylsökande uppmuntras att själva ordna med sitt boende hos familj eller vänner om det är möjligt. Men andelen som ordnar eget boende är relativt låg (15 procent under 2015) jämfört med det totala antalet registrerade asylsökande. Migrationsverket specificerar också en tredje kategori av asylsökande som inte bor på

Antalet klick minskade mest på artiklar som väcker medkänsla.

Lokala nyheter påverkades mest.

Migrationsverkets boenden: ensamkommande flyktingbarn och asylsökande som blivit inlagda på sjukhus.¹⁰

Jag undersökte om antalet asylsökande kan ha olika effekt på antalet klick beroende på boendeform. Jag fann att den negativa effekten på klickbeteende är starkare för asylsökande som bor på Migrationsverkets boenden liksom den är för ensamkommande flyktingbarn och asylsökande som blivit inlagda på sjukhus. Jag såg ingen effekt när jag studerade asylsökande som bodde hos familj och vänner. En möjlig förklaring till det här resultatet kan vara att det finns en större medvetenhet om asylsökande som bor i offentligt tillhandahållna bostäder och att en ökning av dessa kan ha en större effekt än en förändring av antalet asylsökande som bor i privata bostäder.

Antalet klick minskade mest där Sverigedemokraterna har svagt stöd

Jag analyserade också om det fanns skillnader i effekten av asylsökande på klick mellan kommuner med olika politisk färg. Med hjälp av data från det senaste svenska kommunvalet i november 2014 sammanställde jag andelen röster och mandat i kommunfullmäktige för Sverigedemokraterna. Partiet har en starkt invandrarkritisk politik och därför kan en större andel väljare och politiker kopplade till det här partiet ha influerat acceptansen av asylsökande i kommunen.

Analysen visar att den negativa effekten av asylsökande per capita på antalet klick är större för kommuner med en lägre andel väljare som röstat på Sverigedemokraterna. Vidare är minskningen av klick för artiklar som väcker medkänsla 19 procent större för sådana kommuner än för dem som har en högre andel väljare som röstat på Sverigedemokraterna. Dessa resultat bekräftar att människor med en mer positiv inställning till flyktingar i högre utsträckning undviker information om flyktingarnas situation.

Sociala och ekonomiska skillnader har ingen betydelse för resultaten

För att ta reda på om socioekonomiska skillnader mellan svenska kommuner påverkar resultaten undersökte jag relationen mellan kommunernas ekonomiska och sociala karaktärsdrag och antalet klick på flyktingrelaterade artiklar. För den här analysen har jag samlat in registerdata för var och en av de svenska kommunerna från Statistiska centralbyrån.

Jag sammanställde uppgifter på folkmängd, befolkningstäthet, landyta och genomsnittlig ålder för att kontrollera för demografiska aspekter. För att få ett mått på tidigare invandring i kommunen samt utbildningsnivå använde jag uppgifter på andelen av befolkningen med utländsk bakgrund och andelen med eftergymnasial utbildning. Finansiella mått såsom nettoresultatet i kommunen vid slutet av 2015, medianvärdet av disponibel inkomst och sysselsättningsgraden finns också med i analysen.

När jag jämförde skillnader i dessa karaktärsdrag mellan kommunerna fann jag ingen effekt av de här ekonomiska och sociala aspekterna på antalet klick på flyktingrelaterade artiklar. Jag fann dessutom samma effekt av närvaro av asylsökande på antalet klick när jag exkluderade data från Stockholm, där Dagens Nyheter har en stor läsekrets, när jag exkluderade kommuner med ett begränsat läsande av tidningen och när jag exkluderade kommuner med flygplatser där läsbeteendet kan vara annorlunda på grund av online-trafik hos resenärer som inte bor i kommunen. Dessa resultat visar att skillnaden i befolkningens sociala och ekonomiska karaktärsdrag mellan olika kommuner inte kan förklara förändringen i klickbeteende.

Den historiska andelen flyktingar spelar ingen roll

När en asylansökan har beviljats övergår ansvaret för personen till kommunen. Viljan att ta emot ett större antal nyanlända varierar mellan kommunerna. Det är möjligt att Migrationsverket kände till detta och därför fördelade asylsökande till kommuner som är mer positivt inställda till flyktingar. Från ett forskningsperspektiv är det viktigt att anta-

Störst förändring där asylsökande bor i Migrationsverkets boenden.

¹⁰ Asylsökande som blivit inlagda på sjukhus bor temporärt på sjukhusen eller andra vårdinrättningar, som inte är en del av Migrationsverkets boenden.

let asylsökande som fördelats till en kommun av Migrationsverket är oberoende av något särdrag hos kommunen, varav ett är det redan befintliga antalet flyktinginvandrare i kommunen.

Jag fann inget samband mellan antalet asylsökande i en kommun i oktober 2015 och antalet personer som fått asyl beviljad i samma kommun i december 2014. Vidare var fördelningen av asylsökande under vänteperioden hösten 2015 minimalt relaterad till närvaron av personer som blev beviljade asyl de följande månaderna. När jag analyserade antalet personer som beviljats asyl under december 2015 och oktober 2016 fann jag enbart en svag koppling mellan andelen som sökt tillfälligt uppehållstillstånd och andelen personer med permanent uppehållstillstånd. Dessa resultat tyder på att antalet personer med beviljad asyl i en kommun före 2015 inte påverkade fördelningen av asylsökande under krisen eller spridningen efter ett positivt asylbesked.

Andra nyheter påverkades inte

Jag ville också kontrollera om invånare i kommuner med många asylsökande ändrade sina medievanor mer generellt. Jag analyserade därför klickdata på artiklar som nämner andra viktiga nyheter under 2015 (exempelvis den grekiska skuldkrisen, jordbävningen i Nepal och terroristattacker i Europa). Jag analyserade också klickdata för en grupp av artiklar som berör olyckor. Jag fann ingen effekt av antalet asylsökande på klick på artiklar med sådana nyheter. Jag kan därför dra slutsatsen att en ökning av närvaron av asylsökande i en kommun leder till färre klick på enbart flyktingrelaterade artiklar.

Finns det några alternativa förklaringar till minskat läsande?

En ökad närvaro av asylsökande kan ha påverkat att antalet klick på flyktingartiklar minskade av andra orsaker än att nyhetskonsumenter undvek information om flyktingar. Därför undersökte jag rimligheten i alternativa mekanismer

och fokuserade på direktexponering av asylsökande, utbudet av nyheter och folkopinionen.

Kan möten med asylsökande under krisen ha varit en alternativ källa till information? Kommuninvånare kan ha fått veta mer om flyktingars förhållanden genom förstahandserfarenheter snarare än genom att läsa nyheter. Det var dock en större minskning av antalet klick under de två första månaderna av krisen, då det funnits kortare tid att interagera med de asylsökande. Vidare var minskningen av antalet klick högre i kommuner som hade en plötslig ökning av flyktingar, snarare än en mer utdragen. Dessa resultat pekar på att reaktionen var oförutsedd snarare än ett svar på en förväntad händelse, vilket begränsade möjligheten att informationen skulle ha kommit direkt från de asylsökande.

Blev nyhetsläsare överväldigade av det stora antalet nyhetsartiklar om flyktingar? Givet hur mycket uppmärksamhet ämnet fick under hösten 2015, kan det ökade antalet nyheter om flyktingarna ha minskat antalet klick på en enskild artikel. Dock var artiklarna som förmedlade flyktingarnas situation, som jag funnit en större negativ effekt på, färre än de övriga utvalda artiklarna. Därmed var möjligheten begränsad att läsa många artiklar som skapade medkänsla. Dessutom hade det totala antalet klick på artiklar om flyktingar ökat över tiden parallellt med att antalet publicerade artiklar ökat. Detta pekar på att intresset för ämnet inte minskade under krisen.

Började man läsa andra nyhetstidningar? Om jag exkluderar kommuner med ett starkt genomslag av lokala nyhetstidningar är resultaten oförändrade. Detta tyder på att den negativa effekten på antalet klick inte drivs av en övergång till andra nyhetskällor. Dessutom använde jag data från Google Trends för att kontrollera för skillnader i antalet sökningar på Google för bloggar mellan de platser som fått ett stort antal asylsökande och de som fick färre. I områden med fler asylsökande tenderade mediekonsumenter att söka mer efter bloggar med mer negativt vinklat innehåll. Skillnaden var dock oförändrad över tid, vilket tyder på att fler flyktingar i närområdet inte resulterade i att mediekonsumenter valde andra nyhetskanaler än DN.se.

Intresset för flyktingfrågan minskade inte under krisen.

Läsning av lokal-tidningar eller bloggar förklarar inte förändringen.

Kan förändringar i hur allmänheten ser på flyktingar ha påverkat läsningen av flyktingrelaterade artiklar? Minskningen av antalet klick kan ha varit en konsekvens av en förändring i opinionen från att ha varit positivt inställd till flyktingar till att ha blivit mer negativt inställd. Från SOM-undersökningen,¹¹ skapade jag ett index som fångar attityder gentemot asylsökande genom att använda frågan: ”Tycker du att det är ett bra förslag att ta emot färre flyktingar?” Med hjälp av det här indexet delade jag upp kommunerna i de som har varit positivt inställda gentemot flyktingar och de som har varit mer negativt inställda. Minskningen i klick var mindre för de kommuner som haft en neutral eller positiv inställning till flyktingar. Därmed finner jag inget stöd för att personer som bor i kommuner med mer positiv inställning till flyktingar undviker information om flyktingarna mer än personer som bor i kommuner med mer negativ inställning gentemot flyktingar. Det behövs dock mer forskning för att förstå om och hur opinionen har förändrats.

Avslutande diskussion

Enligt traditionell ekonomisk teori leder ökad tillgång till information till förbättrat individuellt beslutsfattande. Den här studien presenterar dock empiriska belägg för att personer kan undvika att tillgodogöra sig information även om den är tillgänglig, gratis och relevant. I synnerhet visar jag hur närhet till asylsökande påverkar människors informationsinhämtning om flyktingar. Jag finner att personer som bor i kommuner där det relativa antalet asylsökande ökat läser färre nyheter om flyktingars situation.

Slutsatserna i studien stödjer resultaten från nya experimentella studier som visat att människor kan välja att vara omedvetna i syfte att undvika att ta ställning i moraliska frågor. En större närvaro av flyktingar kan medföra högre privata och/eller offentliga utgifter och därför ställs människor inför det moraliska dilemma att hjälpa flyktingar till priset av öka- de egna kostnader.

Om människor minskar sin informationsinhämtning om flyktingar ökar eventuellt risken för att fördomar upprätthålls och attityder gentemot invandrare påverkas. En negativ opinion kan i sin tur leda till en mer restriktiv flyktingpolitik. Relaterat till den senaste flyktingkrisen finns det blandade belägg för vilken effekt närhet och kontakt med flyktingar har på hur folk röstar i val.¹² Den här studien är den första som visar hur flyktingsituationen påverkade inhämtningen av information om flyktingar i Sverige. Det återstår att undersöka huruvida mindre kunskap om flyktingar i förlängningen kan leda till att stödet för en mindre generös flyktingpolitik ökar.

Referenser

- Andreoni, J. (1990). Impure altruism and donations to public goods: A theory of warm-glow giving? *Economic Journal*, 100(401), s. 464–477.
- Andreoni, J., Rao, J. M. och Trachtman, H. (2017). Avoiding the ask: A field experiment on altruism, empathy, and charitable giving. *Journal of Political Economy*, 125(3), s. 625–653.
- Becker, G. S. (1976). Altruism, egoism, and genetic fitness: Economics and sociobiology. *Journal of Economic Literature*, 14(3), s. 817–826.
- Bolton, G. E. och Ockenfels, A. (2000). ERC: A theory of equity, reciprocity, and competition. *American Economic Review*, 90(1), s. 166–193.
- Dana, J., Weber, R. A. och Kuang, J. X. (2007). Exploiting moral wiggle room: Experiments demonstrating an illusory preference for fairness. *Economic Theory*, 33(1), s. 67–80.
- DellaVigna, S., List, J. A. och Malmendier, U. (2012). Testing for altruism and social pressure in charitable giving. *Quarterly Journal of Economics*, 127(1), s. 1–56.
- Dustmann, C., Vasiljeva, K. och Damm, A. P. (2016). Refugee migration and electoral outcomes. Center for Research and Analysis of Migration, CReAM Discussion Paper nr 19/16.

*Mer forskning
behövs för att
förstå om opinio-
nen har föränd-
rats.*

11 Göteborgs universitet, SOM-institutet (2016).

12 Dustmann m.fl. (2016); Sekeris och Vasilakis (2016); Steinmayr (2016).

- Exley, C. L. och Petrie, R. (2016). Finding excuses to decline to ask. Harvard Business School NOM Unit Working Paper nr 16-101.
- Fehr, E. och Gächter, S. (2000). Cooperation and punishment in public goods experiments. *American Economic Review*, 90(4), s. 980–994.
- Fehr, E. och Schmidt, K. M. (1999). A theory of fairness, competition, and cooperation. *Quarterly Journal of Economics*, 114(3), s. 817–868.
- Feiler, L. (2014). Testing models of information avoidance with binary choice dictator games. *Journal of Economic Psychology*, 45, s. 253–267.
- Golman, R., Hagmann, D. och Loewenstein, G. (2017). Information avoidance. *Journal of Economic Literature*, 55(1), s. 96–135.
- Grossman, Z. (2014). Strategic ignorance and the robustness of social preferences. *Management Science*, 60(11), s. 2659–2665.
- Grossman, Z. och van der Weele, J. J. (2017). Self-image and willful ignorance in social decisions. *Journal of the European Economic Association*, 15(1), s. 173–217.
- Göteborgs universitet, SOM-institutet (2016). SOM-institutets kumulativa dataset 1986–2014. Svensk nationell datatjänst. Version 4.0. <http://dx.doi.org/10.5878/002635>.
- Hertwig, R. och Engel, C. (2016). Homo ignorans: Deliberately choosing not to know. *Perspectives on Psychological Science*, 11(3), s. 359–372.
- Migrationsverket (2015). Verksamhets- och utgiftsprognos: Februari 2015, April 2015, Juli 2015, Oktober 2015.
- Sekeris, P. och Vasilakis, C. (2016). The Mediterranean refugees crisis and extreme right parties: Evidence from Greece. MPRA Paper nr 72222.
- Spiekermann, K. och Weiss, A. (2016). Objective and subjective compliance: A norm-based explanation of "moral wiggle room". *Games and Economic Behavior*, 96, s. 170–183.
- Steinmayr, A. (2016). Exposure to refugees and voting for the far-right: (Unexpected) results from Austria. IZA Discussion Paper nr 9790.
- Thunström, L., van't Veld, K., Shogren, J. F. och Nordström, J. (2014). On strategic ignorance of environmental harm and social norms. *Revue d'économie politique*, 124(2), s. 195–214.
- Trachtman, H., Steinkruger, A., Wook, M., Wooster, A., Andreoni, J., Murphy, J. J. och Rao, J. M. (2015). Fair weather avoidance: Unpacking the costs and benefits of "Avoiding the Ask". *Journal of the Economic Science Association*, 1(1), s. 8–14.
- van der Weele, J. J. (2014). Inconvenient truths: Determinants of strategic ignorance in moral dilemmas. University of Amsterdam.